

Política de preservació digital de l'O2 Repositori UOC

UOC

Universitat Oberta
de Catalunya

Índex

1. Principis	3
2. Objecte	3
3. Àmbit d'aplicació subjectiu	4
4. Assignació de rols i responsabilitats	4
a. Àrea de Biblioteca i Recursos d'Aprenentatge	5
b. Oficina de Gerència	5
c. Àrea de Tecnologia	5
d. Vicegerència d'Operacions	6
e. Totes les àrees i estudis	6
5. Desenvolupament	6
6. Aprovació de la Política	7
7. Confidencialitat	7
Annex 1. Definicions	8
Annex 2. Quadre de versions	10
Annex 3. Marc legal i normatiu	11
Annex 4. Model de preservació digital	12

1. Principis

Els principis generals pels quals s'ha de regir la preservació digital en el repositori institucional de la **Universitat Oberta de Catalunya** (d'ara endavant, «**UOC**», «**Universitat**» o «**institució**»), anomenat **O2 Repositori UOC**, són els que s'indiquen a continuació:

1. **Prendre consciència dels riscos i les amenaces** que poden posar en perill la col·lecció.
2. **Evitar qualsevol situació que pugui posar en risc la producció científicotècnica i acadèmica recollida a l'O2 Repositori UOC mitjançant la preservació íntegra a llarg termini de tots els documents que conté**, sense excepcions ni exclusions.
3. **Assegurar i mantenir l'autenticitat, la integritat i la traçabilitat** de cadascun dels recursos digitals, i també el no-repudi quan sigui necessari.
4. **Evitar l'obsolescència tecnològica** mitjançant (i) la **revisió periòdica dels diferents formats i metadades** i (ii) l'**execució de les migracions pertinents**.
5. **Invertir els recursos econòmics pertinents** derivats de les accions de preservació del seu repositori.
6. **Garantir el compliment del marc estratègic i legal**, tot respectant els drets, les llicències i els permisos d'accés als documents preservats d'acord amb la normativa vigent en matèria de protecció de dades, propietat intel·lectual i protecció de l'honor, la intimitat i la pròpia imatge, entre altres, que consta recollida degudament en l'annex III d'aquesta política.

2. Objecte

Des de l'any 2010, la UOC disposa d'un repositori institucional d'accés obert: l'O2 Repositori UOC. El repositori és el portal que recull, difon i preserva les publicacions digitals d'accés obert dels membres de la UOC elaborades en les seves activitats de recerca, de docència i institucionals, amb la finalitat de difondre-les i augmentar-ne, així, la visibilitat i l'impacte.

Els **objectius** de l'O2 Repositori UOC són els següents:

- Recollir tota la producció de coneixement de la comunitat UOC.
- Preservar la documentació digital i garantir-ne l'accessibilitat en el futur.
- Esdevenir un portal de difusió de la producció de coneixement de la comunitat UOC per augmentar-ne la visibilitat i l'impacte en l'àmbit català, espanyol i internacional.
- Potenciar l'accés obert a tots els seus continguts.

Per a la comunitat científica i acadèmica, però també per a la societat en general, publicar en un dipòsit digital com l'O2 Repositori UOC comporta, entre altres, els **beneficis** següents:

- Facilita la recuperació dels continguts publicats.
- Augmenta la visibilitat dels continguts dipositats.
- Incrementa l'impacte de les publicacions.
- Millora la visibilitat corporativa de la UOC i de la seva comunitat.
- Garanteix l'accessibilitat permanent als recursos.
- Dona compliment als requisits legals de docència i recerca universitària.

La UOC, que participa en iniciatives cooperatives de preservació en l'àmbit universitari, dissenya i aprova la seva pròpia política de preservació digital, amb l'objecte de **protegir els recursos dipositats al repositori dels riscos derivats de l'obsolescència tecnològica, la degradació dels suports físics i l'alteració o la vulneració de les dades.**

3. Àmbit d'aplicació subjectiu

Mitjançant aquesta política, la UOC pren la responsabilitat de la **preservació digital** i la reconeix com una peça clau a l'hora de garantir l'accés a llarg termini als seus recursos d'informació digital. Es tracta d'un compromís estratègic de l'entitat amb aquesta qüestió.

És aplicable tant a la **FUOC** com a la resta d'empreses del Grup UOC (d'ara endavant, «**Grup**» o «**grup empresarial**»). En tot cas, la denominació «**UOC**» engloba, a partir d'ara, totes les empreses del Grup UOC en conjunt.

Cal assenyalar, també, que la Política és aplicable a **tots els directius i directives i treballadors i treballadores**, independentment de la modalitat contractual que determina la relació laboral o mercantil que tenen establerta, la posició jeràrquica que ocupen dins de la institució, i el centre de treball —sigui docent, de recerca, de gestió o de suport— en què presten els serveis.

4. Assignació de rols i responsabilitats

Tot seguit, s'exposen les responsabilitats de cadascuna de les àrees de la UOC que tenen implicació en aquesta política:

a. Àrea de Biblioteca i Recursos d'Aprenentatge

1. Ha de **coordinar l'estratègia** que afecti l'O2 Repositori UOC en termes de preservació i d'acord amb els estàndards internacionals, garantint-ne la sostenibilitat de manera responsable.
2. Ha de **captar i difondre tota la producció de coneixement de la comunitat UOC**. És responsable de la creació, la revisió, el manteniment i la conservació dels registres bibliogràfics, vetllant per la qualitat dels fitxers i de les metadades.
3. Ha de **documentar les polítiques, els procediments i les pràctiques** que se segueixen en la preservació digital, en col·laboració amb la resta d'àrees que hi estan implicades.
4. Ha d'**assegurar l'accés unívoc i permanent als documents** per mitjà dels identificadors únics.
5. Ha de **transformar, si escau, el format dels materials digitals** per preservar-ne el contingut intel·lectual.

b. Oficina de Gerència

1. Mitjançant el Servei d'Arxiu i Gestió Documental, ha de **participar en la definició dels estàndards de preservació digital**.
2. Ha de **documentar les polítiques, els procediments i les pràctiques** que se segueixen en la preservació digital, en col·laboració amb la resta d'àrees implicades.

c. Àrea de Tecnologia

1. Ha de vetllar per la **sostenibilitat a mitjà i llarg termini de la infraestructura tecnològica del repositori**, garantint el manteniment tècnic i el monitoratge del maquinari.
2. Ha de procurar per la **sostenibilitat a mitjà i llarg termini del programari del repositori**, garantint-ne la instal·lació i el manteniment tècnic, i el seu monitoratge i el del maquinari que el suporta.

d. Vicegerència d'Operacions

1. Ha de vetllar per l'**actualització de la plataforma** i per la **interoperabilitat** d'aquesta amb l'entorn universitari a Catalunya, Espanya i en l'àmbit internacional.

e. Totes les àrees i estudis

1. Han de **conèixer i complir el contingut de la Política** i vetllar per aplicar-la a la UOC d'una manera adequada.
2. Han d'**actuar en coherència amb el model de preservació digital (annex IV)** per garantir la preservació digital dels continguts dipositats a l'O2 Repositori UOC.

5. Desenvolupament

La col·lecció digital recollida a l'O2 Repositori UOC rep un **tractament íntegre i constant des del moment de la ingesta fins al moment de fer-ne la difusió**. Comprèn tota mena de documents, siguin un article de divulgació científicotècnica, una presentació, una conferència, una tesi doctoral, una prova d'avaluació contínua o altres recursos d'aprenentatge obert. En definitiva, són recursos digitals de tipologia diversa disposats en diferents espais.

El repositori s'organitza en comunitats, col·leccions i subcol·leccions per facilitar la indexació i la recuperació dels objectes dins del sistema.

Aquesta diversitat documental obliga a pensar en un tractament gairebé personalitzat dels recursos que cal preservar.

Tot seguit, es detallen les quatre grans comunitats del repositori i cadascuna de les tipologies de recursos que són objecte de la Política: «Docència», «Institucional», «Recerca» i «Dades».

1. **Docència:** en el marc de la docència i en pro de l'aprenentatge i l'accés obert es genera un gran nombre de recursos educatius oberts (*open educational resources*, **OER**). Alguns d'aquests recursos arriben al repositori mitjançant l'autoarxivament que fan els estudiants (treballs finals, fonamentalment), mentre que d'altres són publicats pel professorat i el personal bibliotecari (recursos d'aprenentatge de producció pròpia i proves d'avaluació contínua o PAC).

2. **Institucional:** en aquesta comunitat del repositori és on es diposita la documentació institucional, administrativa i informativa de la UOC o dels seus serveis o departaments que es considera que és important de difondre a la societat (per exemple: memòries, lliçons inaugurals, presentacions corporatives, informes, etc.).
3. **Recerca:** en aquesta comunitat es recullen, per difondre'ls, els resultats de l'activitat científica que porta a terme la comunitat investigadora de la UOC. Aproximadament, tres quartes parts dels recursos són articles. També hi ha llibres i capítols, documents de treball (*working papers*), i comunicacions i actes de congressos. Un altre recurs que cal destacar són les tesis doctorals.
4. **Dades:** hi trobem essencialment les dades de recerca (*research data*), també conegudes amb el nom de *conjunt de dades (data set)*. Són recursos més heterogenis que els altres que s'han esmentat, però també se'n constata la importància i la necessitat de preservar-los.

Per complir els requisits de la infraestructura tècnica, l'O2 Repositori UOC es basa en el **model de preservació digital open archival information system (OAIS)**.

En el model de preservació digital que s'exposa en l'annex 4 d'aquesta política, s'identifiquen els aspectes més rellevants dels objectes i els formats, de les metadades i de la seguretat i la integritat.

En darrer lloc, cal indicar que la Política i la resta de la normativa interna que la complementi s'han de mantenir alineades amb els canvis que es produeixen dins del paradigma de les noves tecnologies i l'accés obert, mitjançant un seguiment periòdic, que també ha d'incloure la revisió de les afectacions que hi pugui haver en la preservació digital del repositori. L'actualització de la Política s'ha de fer sempre que sigui pertinent, tenint en compte els eventuais canvis organitzatius o legislatius.

6. Aprovació de la Política

L'aprovació d'aquesta política s'ha dut a terme de conformitat amb el que es preveu en la Política de rols i responsabilitats en l'aprovació de normativa interna de la UOC.

7. Confidencialitat

Totes les normes, els procediments i els documents aprovats internament són propietat de la UOC i no es poden utilitzar amb finalitats diferents d'aquelles per a les quals s'han lliurat, ni es poden transmetre o comunicar a persones alienes als interessos de la UOC.

Signa:

Annex 1. Definicions

Autenticitat: garantia del caràcter genuí i fidedigne d'un material digital, és a dir, que un material digital és tal com s'afirma que és, sigui un objecte original o una còpia d'un original.

Dataset: conjunt de dades estructurades, habitualment tabulades, susceptibles de preservar de manera conjunta per la procedència.

Format: codificació estructurada de dades per gestionar-les i representar-les mitjançant un programa informàtic. Depenent del grau d'estandardització i de popularitat, o del fet que s'hagin creat amb programari obert o programari propietari, la preservació pot esdevenir més complexa.

Indexació: representació del contingut d'un document mitjançant paraules extretes del text original, o bé d'un llenguatge elaborat amb aquesta finalitat, per facilitar-ne la recuperació.

Ingesta: procés d'incorporació d'un recurs digital al repositori mitjançant la càrrega de l'objecte digital i de les metadades que el descriuen.

Integritat: estat dels objectes digitals que són complets i que no han patit cap alteració no autoritzada ni documentada.

Metadada: dada sobre una dada. Element descriptiu, típicament bibliotecari, que serveix per identificar i recuperar els documents digitals.

Migració: estratègia més habitual de preservació digital, que es basa en la conversió d'un document digital creat en una versió determinada d'un programari específic a una versió actualitzada d'aquest programari o d'un altre que permet accedir-hi de manera correcta.

OAIS (sigla del terme anglès *open archival information system*, 'sistema obert d'informació d'arxiu'): model conceptual descrit en l'UNE-ISO 14721:2015 que actua com un full de ruta en la descripció dels sistemes de preservació digital.

OER (sigla del terme anglès *open educational resource*, 'recurs educatiu obert'): material didàctic que està en domini públic o amb una llicència que en facilita l'ús, l'adaptació i la distribució.

Recuperació: capacitat d'un recurs de ser identificat, localitzat i, si s'escau, consultat o baixat mitjançant un procés de cerca o navegació.

Research data: tipologia de conjunt de dades (*dataset*), qualsevol informació que ha estat recollida, observada, generada o creada per validar hipòtesis formulades en

processos de recerca.

Traçabilitat: propietat d'un document digital de ser comparable amb altres versions del mateix document per identificar o descartar canvis o alteracions en la forma o el contingut.

Working paper: document de contingut científic o tècnic de caràcter preliminar, previ a la configuració com a article susceptible de ser publicat en revistes acadèmiques. Sovint es fa servir com a substitut de l'esborrany.

Annex 2. Quadre de versions

Versió	Data	Canvi	Motiu del canvi
01	09/11/2020	Tota la Política	Creació nova

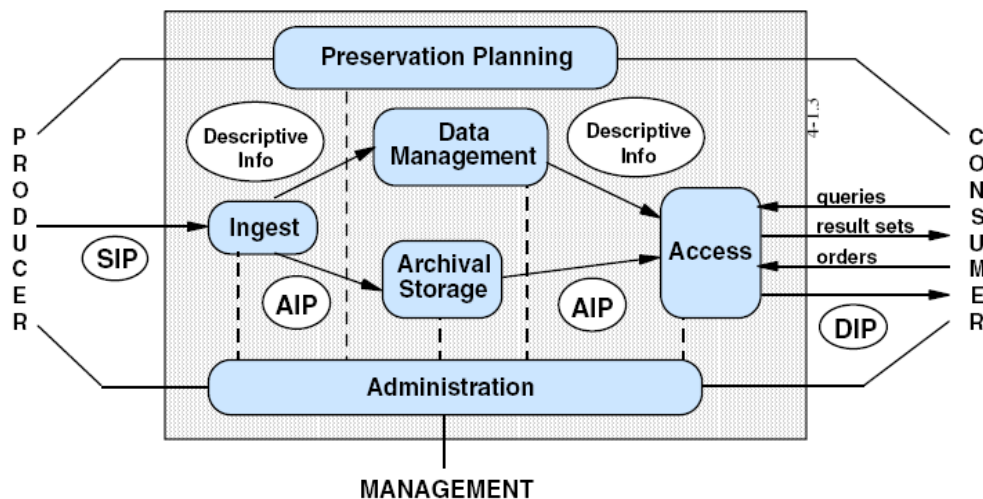
Annex 3. Marc legal i normatiu

Per complir les obligacions relatives a l'accés obert i la preservació digital, el marc legal i estratègic d'aquesta política el constitueixen principalment les directives, les lleis orgàniques, les lleis, els reials decrets, els pactes i les normatives internes de la UOC següents:

1. [Llei 14/2011, d'1 de juny, de la ciència, la tecnologia i la innovació.](#)
2. [Reial decret 99/2011, de 28 de gener, pel qual es regulen els ensenyaments oficials de doctorat.](#)
3. [Directiva 2019/790 del Parlament Europeu i del Consell, de 17 d'abril, sobre els drets d'autor i drets afins en el mercat únic digital \(DEMUD\).](#)
4. [Llei 2/2019, d'1 de març, per la qual es modifica el text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i pel qual s'incorporen a l'ordenament jurídic espanyol la Directiva 2014/26/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, i la Directiva 2017/1564 del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de setembre de 2017.](#)
5. [Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.](#)
6. [Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.](#)
7. [Pacte Nacional per a la Societat del Coneixement – PN@SC \(Generalitat de Catalunya, 2020\).](#)
8. [Política institucional d'accés obert de la Universitat Oberta de Catalunya \(UOC, 2010\).](#)
9. [Pla d'acció Coneixement Obert I: marc d'actuació \(UOC, 2019\).](#)

Annex 4. Model de preservació digital

Tal com es preveu en la Política, el funcionament de la infraestructura tecnològica de l'O2 Repositori UOC es basa en el model de preservació digital *Open Archival Information System* (OAIS). En aquest model identifiquem tres aspectes que formen part d'aquesta política de preservació digital: objectes i formats, metadades, i seguretat i integritat.



A continuació es detallen els aspectes d'aquest model:

1. Objectes digitals:

- La conservació del fitxer màster és prioritària.
- Preferentment es preserven fitxers de formats oberts.
- Excepcionalment es preserven alguns formats propietaris d'ús estàs.

2. Metadades:

- S'utilitzen estàndards de metadades descriptives, tècniques i estructurals.
- L'accés a les metadades és lliure, gratuït i sense restriccions, d'acord amb les polítiques de reutilització de metadades.
- Es facilita la interoperabilitat de les metadades seguint els protocols corresponents.

3. Seguretat i integritat:

- Es defineix un protocol de garantia d'integritat dels objectes dipositats.
- El sistema de còpies de seguretat procura un procediment de verificació del contingut i la forma dels recursos.
- Es registren les accions de conservació realitzades, que inclouen les migracions dels formats obsolets.
- S'acredita la qualitat dels suports d'emmagatzematge.